

Želja vsak četrtlet in velja za poštino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 Din, pol leta 18 Din, četrt leta 8 Din. Izven Jugoslavije 64 Din. Naročnina se pošlje na upravništvo »Slov. Gospodarja« v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — List se dopušča do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. Tel. interurban 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

64. številka.

Maribor, 25. avgusta 1927.

61. letnik.

Slovensko ljudsko stranko hvali njen program in njeno delo. — Glasujte vsi za njo!

Voliti pomenja izbirati med dobrim in slabim, med raznimi vrstami dobrega to, kar je boljše in najboljšo. Voliti pomenja pritrčiti načelom, ki jih je kdo spoznal za dobra, ter ta načela proglasiti kot svoja. Voliti pomenja potrditi delovanje tistega, ki mu stopiš ob stran kot njegov pristaš.

Kdor se zaveda velikega in dalekosežnega pomena volitev, ne bo niti za trenutek v dvomu, koga naj voli pri volitvah 11. septembra. Ne bo mu treba niti za hip premišljati, katero stranko naj izbere med tistimi številnimi strankami, ki se mu ponujajo, katerim načelom naj pritrči, delovanje katere stranke naj potrdi.

Dobra je samo ena stranka.

Ni vsak človek dober, tako tudi ne vsaka stranka. Tudi med tistimi, ki so slabi, ni popolna enakost, eden je slab, drugi še slabši, tretji najslabši. Tako stopnjevanje slabega je tudi med strankami.

Kakovost stranke se spozna po njenih načelih in njenem delovanju. Dobro drevo rodi dober sad, slabo drevo prinaša slab sad. Takšen je red v naravi in to potrjuje poleg sv. pisma tudi človeško izkustvo.

Stranka s slabim programom predstavlja slabo drevo. Program, ki ni v skladu s krščanskimi načeli, mora odkloniti vsak kristjan. Programa, ki ni za ohranitev, ojačitev in napredek slovenskega, ne more sprejeti noben zaveden Slovenec. Programu, ki pospešuje kapitalistično izkoriščevanje ljudstva, ne more pritrčiti noben socialno pravičen človek. Program, ki vsebuje socialistično zabavljanje in hujskanje delavskih množic, mora pobijati vsak, ki mu je pri srcu sloga in vzajemnost med poedinimi stanov in ohranitev miru v človeški družbi.

Stranke s takšnimi programi so slabe stranke. Takšnih je tudi v Sloveniji. Izmed vseh strank, ki se vam ponujajo, da jim poklonite volilne kroglice, je samo ena dobra, in to je Slovenska ljudska stranka.

Našo stranko hvali njen program.

Program SLS ni nov, starejši je nego sedanja naša država. Izoblikoval se je z razvojem in napredkom slovenske in krščanske zavesti med našim ljudstvom. Ob njegovi zibelki so stali možje, ki jih naš narod slavi kot vzorne narodne učitelje, buditelje in organizatorje: od Slomškega do Mahničarja in Krika. Duševno dete takšnih staršev ne more biti slabo.

Program SLS je program slovenskega ljudstva, kojemu je zajet iz duše. V duši slovenskega ljudstva živi in deluje troje: ljubezen, zvestoba, pravičnost. Ljubezen do katoliške vere in do slovenske domovine, zvestoba verskim idealom in narodnim zahtevam, pravica poedincu in vsem stanovom: to je ono prelepo trojstvo, ki tvori duševnost našega ljudstva. To troje tvori tudi podlago in obenem glavno vsebino programa SLS. Program naše stranke je krščanski, je slovenski, je socialen.

Smelo in upravičeno trdimo, da ima naša stranka izmed vseh strank, ki so v naši državi, najpopolnejši program zlasti v gospodarskem in socialnem oziru. Vse, kar so poslednje vlade dobrega spravile v javnost, vse to je vzelo in

posneto iz našega programa. Program SLS ima torej prvenstvo med programi vseh političnih strank.

Našo stranko hvali njeno delovanje.

Zgodovina naše stranke je najboljši slavonspev njenega delovanja. Iz naroda za narod: to je vedno bilo geslo njenih voditeljev, ki so hkrati bili najboljši in najpoštenejši delavci za dobrobit slovenskega ljudstva.

Iz obširne zgodovine delovanja naše stranke samo majhen odlomek: njeno delovanje na vladi od 1. februarja t. l. do Velike noči. Ker so vse druge stranke slovenskemu ljudstvu samo nalagale pomnožena davčna bremena, so poslanci SLS pri svojem vstopu v vlado najprej gledali, da se s fin. zakonom vsaj olajšajo davčna bremena. Eksistenčni minimum pri osebnih dohodnini se je zvišal od 5000 na 6000 Din, vsled česar bo v Sloveniji oproščenih osebnih dohodnine kakšnih 7500 davkoplačevalcev; odpravljen je 30% pribitek k dohodnini, s čimer bo Slovenija na leto prihranila 12 milijonov dinarjev.

Izbrisejo se taksne kazni, ki 1. aprila še niso bile plačane. Prenosne takse pri prevzemu posestev so se znižale pri nepremičninah od 6% do 4%, posestva pod 50.000 Din (200.000 kron) so prosta desetka. Lep in dragocen uspeh! Monopolne kazni in kazni po taksemem zakonu se znižajo. Davek na ročno delo, upeljan s sodelovanjem in po krivdi samostalnih demokratov in Radičevske stranke, je po zaslugi SLS za mnoge odpravljen, ker je eksistenčni minimum zvišan na 6000 Din. 20% boni, ki jih ima država plačati za odtegljaj pri zamjenjavi denarja, se do 1000 kron sprejemajo pri plačevanju zaostalih davkov. Odpravljen je carina na modro galico, žveplo in žilski soliter, ukinjena trošarina na nadomestke kave; riž, sveče, karbid, za žarnice, ki jih rabijo občine za razsvetljavo ulic; cena soli je znižana za 2 kroni pri kilogramu. SLS se je tudi posrečilo rešiti kmete in vinogradnike nadležne in z velikimi kaznimi združene prijave lastnega vinskega pridelka. Naštevati bi še lahko dalje. To pa naj zadostuje v dokaz, kako vestno se je SLS trudila in koliko je za slovensko ljudstvo dosegla ona dva meseca, ko je letos bila na vladi.

Omeniti hočemo samo še zasluge poslancev SLS za oblastne skupščine, ki bi bile ostale čisto brez sredstev in brez prilike plodnosnega dela, ako se ne bi naša stranka v Beogradu neumorno trudila za nje. Vlada je vsled zahteve naših poslancev dovolila prvi kredit, ki je omogočil zasedanje oblastnih skupščin. Imovina bivše dežele Kranjske in Stajerske, ki so jo demokrati in samostojni kmetijci s svojim glasovanjem za ustavo in samoupravne zakone pripravili, je po zaslugi naših poslancev s finančnim zakonom prenesena na ljubljansko in mariborsko oblast. Ti dve oblasti sta edini dobili zakonito pravico izpreminjati stare deželne zakone, s čimer je storjen velik korak do uresničenja naše programne točke o zakonodajni avtonomiji Slovenije.

Stranka takšnega programa in takšnega delovanja je vredna našega popolnega zaupanja ter zasluži, da 11. septembra glasujejo za njo vsi zavedni in pošteni Slovenci.

Predznaki naše zmage 11. septembra 1927.

Čim bližje je dan volitev, tem živahnije postaja volilno gibanje. Dokler so pisarne raznih strank morale vršiti pripravljalno delo, predpisano po zakonu, je bilo zanimanje omejeno na ožji krog. Čim pa so kandidatne liste bile vlozene ter so se kandidati začeli pojavljati pred volilci, se je zanimanje za volitve razširilo in povečalo.

Po uspehih, ki jih kandidati dosegajo na volilnih shodih, se da presoditi in predvideti volilni uspeh poedinih strank. Ako kak kandidat nima poslušalcev na volilnih shodih, je težko pričakovati, da bi dobila skrinjica njegove stranke na dan volitve v večjem številu kroglice volilcev. Ako vzamemo obisk volilnih shodov kot merilo, po katerem naprej premerimo volilni uspeh raznih strank, smemo po pravici napovedati, da bodo sovražne nam stranke pri teh volitvah slabo odrezale.

Shodi kandidatov samostalne demokratične stranke in Radičevske stranke so navadno prav slabo obiskani. Na mnogih krajih se ti kandidati niti ne upajo javno naznaniti svojih zborov, marveč obvestijo svoje najzvestejše oprode, s katerimi ostanejo nekaj časa v razgovoru. Tako so napram svoji stranki izvršili dolžnost volilnega zborovanja. Na drugem kraju se takšnemu kandidatu posreči, da naleti na prostoru pred kakšno gostilno ali na prostoru, kjer se vrši javno oznanjevanje, večje število ljudi, katerim začne govoriti. Nekateri ga poslušajo, drugi mu ugovarjajo, tretji se smeji. Ko smatrajo, da je dovolj zabave, pa odidejo. Ponekod se nasprotni kandidati priključijo in prišulijo na naše shode, ker dobro vedo, da je na teh shodih veliko poslušalcev. Naši pristaši pa jim po navadi ne dovolijo govoriti.

Ni veliko boljše niti s shodi socialistov, socialnih demokratov, komunistov in drugih struk, ki so se pojavile ter živijo v socialistični družbi. Le tamkaj, kjer je večje število industrijskega delavstva, je obisk večji, zato pa navadno tudi pride do prerekanja in prepiranja. Voditelji so nesložni med seboj glede načina, kako bi naj ljudstvo postalo deležno blagodati socialističnega evangelija. Nesloga voditeljev je razcepila in razdelila tudi delavske vrste. Ker so socialistični voditelji pripravili zaupanje delavcev in je vsled tega število socialističnih glasov primeroma majhno, bo vsled delitve na tri socialistične stranke končni uspeh še manjši.

Slovenska ljudska stranka zboraže po vseh krajih naše domovine, in to povsod z velikim uspehom. Naši shodi so prav dobro obiskani, in sicer ne samo shodi voditelja dr. Korošca, ki so pravcati ljudski tabori, marveč tudi shodi drugih kandidatov. Ti shodi so najboljši dokaz za to, kako globoko je med našim narodom usidrana SLS. Vseposvodi se pojavlja in izraža popolno zaupanje naši stranki, njenim voditeljem in kandidatom. Niti sence kakšne nesloge ni opaziti na nobenem kraju. Iz tega razveseljivega dejstva se da sklepati, da bo volilni uspeh 11. septembra za našo stranko zelo ugoden, še ugodnejši nego poprej. Činitelji okrajnega in krajevnega vodstva naših organizacij, naši vrli poverjeniki, zaupniki, agitatorji in sploh vsi naši vneti in zvesti pristaši naj v popolnem obsegu storijo svojo dolžnost, da bo 11. september za SLS dan sijajne zmage!

Dr. Guthi Loma:

GRBAVEC.

Detektivski roman. — Iz madžarščine prevedel F. Kolenc.

Grbavec aretirajo.

V prostorni sobi velik nered; vse je zmetano križem-kražem. Na okrogli mizi različne knjige, steklenice z zdravili; na usnjatem stolu moške obleke, na zofi perilo; vse to sta polagala star gospod, dobrodušnega obraza in hišnik v dva velikanska potna kovčega iz usnja. V gugalnem stolu, ki je bil okrašen z ročnim delom, se je zibal droben človeček. Upadle, čudovito blesteče oči, izzet obraz, z blede rdečico sušičavih ljudi, oglata glava, štrleče ustne kosti. Ozkoramni, sloki mladenič je imel izredno veliko glavo. Oči ima zapicene v strop, iz cigarete piha velikanske kroge dima in se niti ne zmeni za človeka, ki skladata njegove stvari v kovčege.

— Elija, vrži proč to cigareto! ... ga prosi stari gospod. — Nočeš in nočeš držati zdravnikovega nasveta ... Nikotin je smrtonosen strup. Uniči te ...

Nagovorjeni mladi možicelj mesto odgovora močno puhne iz cigarete, potem pa pritisne robec k ustom in začne hripavo, dušeče kašljati.

— Ali ti nisem povedal?

— Resnično, gospod — je pripomnil skromno hišnik — bolj bi morali paziti na zdravje.

Na vratih se je slišalo trkanje.

— Prosto!

Mihail Tuzar je vstopil. Ze na prvi pogled lahko spozna, da je orjak resnico govoril: grbavec se pripravlja na pot. Hišnik pozdravi detektiva kot starega znanca.

— Dober večer, gospod Tuzar!

— Ah! Vi ste? Kako pridete sem?

— Naveličal sem se policijske službe. Veliko je tekanja, malo plače. Izplačali so me in potem sem prišel za hišnika k temu gospodu.

— Tri mesece ... Verjemite mi, vesel sem, da sem se rešil policije ...

Obrnil se je proti starejšemu gospodu.

— Ali ne poznate g. Tuzarja? ... Čudim se! Velik mož je! Slaven mož! Med detektivi mu ni enakega.

— Ah! Detektiv?

— Da, gospod!

Trdo, osorno se ozre na grbavca. On pa njega niti ne pogleda, ravnodušno se ziba naprej ... Vražji dečko ...

— S čim vam lahko postrežem?

— Prišel sem k Eeliji Bergerju.

— Kaj hočete z njim? ... Pred menoj lahko odkrito govorite, stric in varuh sem mu.

— Ničesar ne bom prikrival. Saj tako vse doznate. Imam nalog, da spremim g. Elijo Bergerja na policijo.

— Mene? ... Na policijo? ... Kaj hočete od mene?

— To izveste od g. kapetana.

— Grbavec vstane in brez najmanjšega znaka strahu pripomni:

— Zelo mi je žal, gospod, toda ne morem iti z vami. Prej bi morali priti. Čez eno uro potujem.

— Tako je. Odpotuje. Niti enodnevne zamude ne sme imeti. Vreme je postalo hladno in njegov zdravnik mi je za-bi-čal, da ga čimprej odpeljem.

— Tudi vi odpotujete?

— Do Ankone ga spremim. Preskrbim primerno oskrbo in potem se vrnem. Ako hoče g. kapetan eno in drugo izvedeti od nas, mora par dni potrpežljivo čakati. Mogoče mu tudi jaz lahko dam pojasnila ...

— Ali smem vprašati: kedaj ste odločili, da danes potujete?

— Ze v preteklem tednu. Za Elijo sem že tudi kupil vozni list za daljše potovanje, ker bo v Ankoni le tri tedne, od tam pa potuje v Rivijero in v Kairo.

— Detektiv ni mogel prikrivati osumljenosti. Najbrž je na napačni sledi. Vsi znaki kažejo, da ta človek ni oni grbavec, ki ga mora aretirati. Toda Tuzarja ni mogoče tako lahko stresti s sebe; prepričati se je hotel o stvari. Računal je s tem, da se je orjak zmotil v osebi; zato je skrbel, da pride cukrar. To je sicer nezakonito, ker presega njegov oblastni krog, da bi pred osumljenca postavil eno ali drugo pričo,

toda to nič ne stori. So slučaji, ko se treba oddaljiti od predpisanih pravil.

— Ni izključeno, da g. Berger še danes zvečer lahko odpotuje. Mogoče ga niti ne bom peljal na policijo. Da se o tem prepričam, mu moram postaviti par vprašanj. Ali dovolite?

— Prosim!

— Kje ste bili včeraj zvečer od sedmih do desetih?

— V operi.

— Tako je! — se je oglasil hišnik. Jaz sem ga spremil do gledališča. Krog polenajste je pozvonil in jaz sam sem odprl vrata.

Tuzar ni dvomil o tem, da je govoril hišnik resnico. Mnogo let ga že pozna kot poštenega, zanesljivega človeka.

— Kaj so igrali v operi?

— Aido.

— Ste bili pri celi predstavi?

— Med četrtem dejanjem sem odšel.

— Ali ste videli, kako je vaš gospodar vstopil na gledalski prostor? — je vprašal hišnika.

— Nisem videl. S fijkakerjem sva se peljala do vhoda opere. Gospod je izstopil, jaz pa sem se vrnil domov.

— Varuh grbavcev je posegel vmes:

— Baš ob dvanaesti uri opoldan sem kupil za njega parterno vstopnico; ako se prav spominjam za levo stran.

— V četrth vrsti sem sedel.

Sedaj sledi najvažnejše vprašanje, od katerega pričakuje Tuzar velik vtis.

— Ali poznate Nikolaja Berényi?

— Nikolaja Berényi? Ne poznam. Sploh slišal nisem o njem.

Odgovor je bil tako miren, tako odločen, da Tuzar ni mogel dvomiti o njegovi iskrenosti. In še vseeno ni izgubil upanja. Preostaja še zadnja kocka, ki odloči igro, prihod cukrarja. Ravno tem trenutku vstopi.

— Ne zamerite mi, da sem dal g. Fischerja sem pripeljati. To se je zgodilo v vašem interesu. Izjava g. Fischerja bo odločila, ali boste morali odložiti potovanje ali ne.

In obrnil se je proti trgovcu ter mu stavil vprašanje: